

Паула Лайт

Когато старците страдат...

Една древна мъдрост, дошла от зората на времето, гласи, че, когато старците страдат, градовете умират. Свикнали сме да не се замисляме твърде дълбоко над старите писания. Приемаме ги повърхностно, като всеизвестни и малко банални истини. Затова не вникваме в съдържанието им до самия им корен, който черпи силите си от тъмните кладенци на генетичния опит и памет.

Човечеството е грижовно и благородно със старите и немощните тогава, когато обществената система е в хармония и цивилизацията е в разцвет. При упадък, деградация и рухване на моралните ценности, у нас надделява животинския стремеж към оцеляване. Ставаме студени, пресметливи и прагматични. Губим самото ядро на своя хуманизъм. А, когато гледаме на света аналитично и студено, без състрадание, без благодарност, без уважение към неща, по-различни от хляба и кокала, първи страдат онези, които са изчерпали силите си и се нуждаят от нашите грижи и закрила.

Ето защо, цивилизация, която захвърля старците си на бунището и безогледно вади през сълзи, кръв и страдания, е една умираща цивилизация. Може би, наистина и не заслужава да оцелее.

Нека видим какво е положението на старците в нашата съвременна България и какво е било то някога, в миналото.

Достатъчно е да си припомним уважението към старите в древността. Във всяка приказка и легенда, юнакът получава мъдро напътствие от загадъчен непознат, който винаги е белобрад старец.

Най-старият в семейството разчупва хляба и благославя трапезата. Пак най-старият казва молитвата, сякаш в обичая е втъкано разбирането, че оня, който е в есента и залеза на живота си, е по-близо до Бога.

В една малка патриархална сцена под лозницата в „Под игото“ чорбаджи Марко остро укорява един от синовете си, че се е пресегнал на трапезата през дядо си.

В Колелото на живота в Преображенски манастир, където зографът Захарий е изразил чрез четирите годишни сезони етапите на човешкия живот, старостта е пресъздадена чрез зимата, когато на човека е останало да се грее край огъня на спомените и да се наслаждава на плодовете на своя труд.

Вярвам, всички помните онази малка приказка, в която детето е посрамило онези, дето са занемарили и изоставили стария си баща, като им е напомнило, че възмездие ще дойде, когато остаряят самите те.

Спомням си, когато бях малко дете, че най-хубавата мръвка от пилето беше за дядо. Спомням си, също, че за най-недопустима грубост се

смяташе да прекъснеш при разговор по-възрастен човек или да му се сопнеш остро, дори и в случая правият да си ти.

Ако приложим този пробен камък за своята човештина, дали бихме могли да продължим да живеем с високо вдигнати чела?

Боя се, че не. От ден на ден, ставаме все по-безогледни, по-неуважителни, егоистични и жестоки към своите старци.

Там, където някога са се използвали слова като „бабо“, „стара майко“ или поне официално приетото обръщение „госпожо“, сега се леят слова като „дърто“, „дъртофелница“, „кукумицин“, „пенсия“, изречени през зъби и с презрение.

Деца и внуци бият старите, за да им вземат жалкото държавно подаяние, наречено пенсия.

Неотдавна, разплакана старица се оплакваше, че, докато е излязла да работи в кухнята на някакво заведение, което била принудена да върши, макар и на седемдесет, внукът ѝ изнесъл в заложна къща телевизора ѝ, за да си купи дрога.

Напоследък, знам поне за двама старци, принудени с крясъци и сълзи, с емоционално изнудване от децата си да зложат жилищата си при лихвари. Естествено, жалката сума с цената на която са станали бездомници, не е попаднала в техните джобове.

Минавали ли сте през Софийските подлези в студена зимна привечер? Не сте ли чували как белокози старци мръзнат и, под съпровода на акордеон, пеят изтощено и фалшиво с немощните си гласове, за да изпросят стотинки за хляб? Ако сте минали и отминали, без в гърлото ви да заседне буца, заслужаваме ли да се наричаме хора? Помислете си сами!

Веднъж, в дъждовен есенен следобед, видях на пазара дребна старица, сгушена като врабче във вехтото си палто. Лицето ѝ беше сбръчкано като стафида и, поне според мен, беше не по-млада от седемдесет и пет-осемдесет години. Продаваше на тротоара няколко чифта терлици, които би трябвало да плете в къщи на топло, за внуците си, бяла бархетна ношница, сигурно дълго кътана в скрина и пазена за „нова“, два-три буркана зелен боб и един джобен часовник. Женицата зъзнеше. Остана вдовица с минимална пенсия, беше принудена да продава единствените си ценности, описани по-горе, за да си купи хляб.

Една друга старица беше изградила сложна стратегия, та да си изпроси някоя стотинка. Поздравяваше минавачите с печална усмивка и ги молеше за пари за автобусен билет. Била туберкулозна, излязла да се разходи от болницата, но нямала силица да се прибере обратно пеша. Проблемът на горката хитруша беше в това, че вече я гонеше склерозата

и забравяше, че излиза все с една и съща история пред едни и същи хора.

Помежду ни, това стана шега. Още като я видех, я заговорях първа и сериозно я питах пак ли няма стотинки за автобус. Жената кимаше тържествено, вземаше си лептата и после ми смигаше дяволито. За съжаление, не всички приемаха историята така и съм чувала да я ругаят с истинска злоба и изрази като „дърта кучка“, „измамница“ и т.н.

Веднъж, на една опашка, чух прилично облечена дама да говори с висок и креслив глас, че, докато хрантутим куп дъртаци, а младите бягат в чужбина, нямало да прокопсаме. Не вярвате ли? Да, разбирам, че е трудно да се повярва в такова падение. Дамата, всъщност, като че намекваше, че не е лошо да „евтаназираме“ своите старци. Пак добре, че не предложи и да ги правим на сапун.

Познавам куп възрастни хора, които умират, защото, съобразно дохода си, следва да изберат една от следните алтернативи:

- 1) да не си купуват животоподдържащите лекарства;
- 2) да не ядат хляб;
- 3) да прекарат зимата без отопление. При най-голяма икономия, доходът им би бил достатъчен само за две от тези три пера.

Ако вярвате в мита за енергийните помощи, значи сте истински навинници. Доходът, при който се полагат такива на старците, е изчислен така, че почти винаги да вземат със стотинки или с лев-два повече, за да не им се предоставя тази привилегия.

А влизали ли сте в домове за дементно болни старци? Ако нямате сърца от камък и стомаси от желязо, по-добре недейте го прави!

Там, сред студа и мръсотията, потънали в собствените си изпражнения, замръзнали и гладуващи, бавно гаснат остарелите представители на хомо сапиенс. Дали човек звучи чак толкова гордо?

Забравяме, че всички тези хора са се трудили и градили, страдали и обичали, че са раждали и създавали и са се надявали на закрила. Забравяме, че безогледните държавни машинации им ограбиха отделяните цял живот средства и че всички ние сме им длъжници. Забравяме...

Неотдавна, Емилия Масларова направи обръщение към пенсионерите, което започваше с думите „скъпи майки и бащи“. По този начин, поне според мен, сама се инкриминира в най-тежкото престъпление, познато на човечеството – отцеубийството. Същата тази жена, която има наглостта да се кипри с прозвището „социален министър“, най-гордо говори за увеличение на пенсионерските доходи, без да отчита колко повече е нарастнала инфлацията. Тя подритва съдбите на старите и

немошните с обувките си с златен кант на цена петнадесет хиляди долара и забравя за истината.

Защото горчивата, неукрасена истина е такава: Ние бавно, капка по капка, убиваме своите старци. Убиваме ги с мизерия, глад, занемарено здравеопазване. Убиваме ги и духом с непоносимо унижение.

А там някъде, на запад от ада, старите хора могат да бъдат видени с бели дрехи и фотоапарати в ръце да опознават планетата, да се радват на природната хубост и на историческите ценности, да се смеят.

А нашите старци? Къде са техните усмивки, дами и господа? Къде е огънят, на който да се греят в залеза на живота си? Къде е?

Те гладуват и мръзнат в тъмните си жалейни дрехи и търпят. Прощават ни всичко – обидите, бруталността, егоизма, падението. Търпят огромната гавра с безплатната почивка, при която шума на вълните чува само родителите на партийни, парламентарни и бизнес величия. Търпят да стискат жълтите стотинки за корица хляб и да слушат ругатните на озлобените си от мизерията и безпаричието деца. Търпят да знаят, че и ковчегът им ще бъде на версия. Но, когато отидат отвъд и Създателят види страданията им, дали ще ни изтърпи?

Когато старците страдат, градовете умират. И цивилизация, допуснала това, е осъдена на гибел.

КРАЙ

© 2008 Паула Лайт

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9517>]